

42 Economische en financiële vluchtelingen

Laten we wel zijn, het gaat eigenlijk helemaal niet goed met de economie wereldwijd. Voor de trouwe volger van het radio- of tv-journaal klinkt dit bekend, zoals alleen al blijkt uit twee nieuwsflitsen op 17 april j.l.:

** Een aardbeving treft Ecuador, 40 doden. De autoriteiten vrezen voor de economische gevolgen.*

** Op Tenerife stort een appartementencomplex in. De autoriteiten vrezen voor de toeristenstroom.*

Ik weet niet hoe lang het bij jou duurde, voordat de portée van deze boodschappen tot je doordrong: zoveel mensen gedood en gewond, o wat slecht voor het toerisme, o wat slecht voor de economie. Mensenlevens worden vertaald naar economisch (on)nut. Geen aandacht van het journaal voor het menselijk leed dat door deze rampen wordt veroorzaakt, wel aandacht voor de mogelijke economische gevolgen. De economische gevolgen, voor wie?¹

Misschien antwoord je: wel, in rampgebieden worden juist de slachtoffers dubbel getroffen door de economische gevolgen en hun leed wordt daardoor nóg groter! Dat is zo, maar is er niet meer aan de hand?

Ik heb niets tegen de economie, integendeel: mijn leven is niet denkbaar zonder dat ik onderdeel ben van 'het systeem van de productie, distributie en consumptie van schaarse goederen en diensten.' Dat is wel een heel waardevrije definitie, terwijl we heel goed weten dat het in de economie gaat om de *keuzes* die wij daarbij maken. Dat zéggén economen ook wel, maar wie ze hoort praten krijgt toch steeds weer de indruk dat de economie een soort natuurkracht is, helaas! Zoals de wind waait waarheen hij wil... We weten beter: de economische keuzes werken in het

voordeel van de rijke landen en de rijke mensen, in het nadeel van de armen. Economie is geen onbeheersbare natuurkracht. De economische wind waait toch wel veel één kant op. Toon Hermans wist het al en ik met hem²:

“Ik zette m'n schoen 's avonds en ik was blij als-ie er 's morgens nog stond. En zong u ook: ‘En strooi dan wat lekkers in de een óf andere hoek?’ Wat is dat voor waanzin. Waarom zegt-ie niet meteen in welke hoek hij de rommel gooit. Snieklaas, een oneerlijke man. Er waren kinderen die hadden meccano en een autopod. Dat had ik ook wel gewild, maar ik had niks.”

Ach, 1974 – de werkelijkheid van de economie aan kinderen verklaard! Aan kinderen?

Hoe lang weten we het al: er komt een moment waarop de armen op deze wereld niet meer zullen afwachten in welke hoek gestrooid wordt en in welke hoek de klappen vallen. Ze komen eraan en eisen de goede hoek op. Wat zeg je? Die tijd is al aangebroken?

Het merendeel van de mensen die proberen Europa binnen te komen is – volgens deskundigen – ‘*economisch migrant*’. Wat een vondst: we mogen ze geen *economisch vluchteling* noemen. Alsof je alleen maar vlucht voor oorlogs-, seksueel-, religieus- en natuurgeweld. Alsof je niet kunt vluchten

voor honger, voor gebrek aan onderwijs en gezondheidszorg, weg uit de hoek waar de klappen vallen, weg uit de tergende onzekerheid over de dag van morgen. Inderdaad, *migrant* klinkt een stuk geruststellender en minder pijnlijk dan *vluchteling*!

Migranten mag je weren. Toch zullen ze blijven komen, want onbetaalde rekeningen kun je niet terugsturen.

Er is – zo weten we door de onthullingen van de *Panama Papers* – nog een heel ander type vluchteling dat om ons mededogen vraagt: de *financiële vluchteling*. Dat is een wel heel bijzondere vluchteling. Hij wóónt nog wel in het land waar het leven heel goed is (voor hem), maar zijn geld is op de vlucht – voor de fiscus! Deze vluchteling wordt namelijk heel verdrietig als hij aan zijn fiscale aanslag denkt. En verdriet ... ach gattebah ... hij moet er niet aan denken.

De kloof tussen arm en rijk neemt toe, in ons land, wereldwijd. Zij die minder inkomen hebben maar trouw belasting betalen, dragen meer bij aan de kwaliteit van de samenleving, omdat anderen geld naar het *belastingparadijs* brengen – wat een eufemisme overigens. Maar juist deze *financiële vluchtelingen* profiteren het meest van onze welvaart.

Bewust gecreëerde ongelijkheid – of het nu gaat over het verschil tussen arm en rijk of tussen man en vrouw, tus-

sen wit en zwart – is een product van onze menselijke geest. Zoals het in luxe profiteren van de voorzieningen in het eigen land, maar de fiscus ontwijken door geld te

stallen in een belastingparadijs ook ontsproten is in de menselijke geest. Zoals een goede fiscale moraal ook zijn oorsprong vindt in die menselijke geest.

't Zit 'm tussen de oren, zeggen we dan. Daar zit ons brein. Daar huist ook de moraal, de mogelijkheid en de wil om keuzes te maken. Daarmee maak je het verschil!

1 Mijn broer Bé maakte mij attent op deze berichtgeving en de moraal achter het verhaal.

2 Hermans nog eens zien met zijn *Snieklaas* uit 1974? klik [hier](#)

Reactie? Klik [hier](#)

